

**Programa școlară
pentru disciplina**

LIMBA ȘI LITERATURA MATERNĂ UCRAINEANĂ

Clasa a IX-a

**Trunchi comun și curriculum de specialitate
pentru filiera vocațională, profilul pedagogic, specializarea
specializarea pedagogia învățământului primar**

- 2025 -

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa de Limba și literatura ucraineană (ca limbă maternă) pentru clasa a IX-a este fundamentată pe Recomandarea 2006/962/CE privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, precum și pe planul-cadru aprobat prin ordin ministerial. Documentul curricular reflectă orientările educaționale europene și naționale actuale, integrând dimensiunile comunicativă, culturală și formativă ale studierii limbii materne. În acest context, disciplina contribuie la dezvoltarea competențelor de comunicare și gândire critică, esențiale pentru formarea unei personalități autonome și reflexive.

Conform prevederilor planului-cadru, disciplina se studiază în cadrul liceelor pedagogice – specializarea învățământ primar –, având un număr de 3 ore pe săptămână în clasa a IX-a și 2 ore pe săptămână în clasele X–XII (trunchi comun), la care se adaugă orele de curriculum specializat. Acest cadru orar permite o abordare echilibrată între teoria limbii, lectura literară și dezvoltarea competențelor de exprimare personală și profesională.

Programa actuală continuă și aprofundează formarea inițiată în ciclul gimnazial (OMEN nr. 3393/2017), urmărind să consolideze competențele de comunicare, lectură critică și învățare autonomă. Elevii sunt încurajați să dezvolte o atitudine reflexivă și responsabilă față de limbă și literatură, valorificându-le ca instrumente de cunoaștere de sine și de deschidere către lume.

Demersul educațional propus are ca scop formarea integrală a elevului, prin dezvoltarea competențelor de:

- înțelegere, analiză și interpretare a textelor variate, literare și nonliterare;
- exprimare corectă, fluentă și expresivă, orală și scrisă, în limba maternă;
- gândire critică și creativă, prin raportarea textului literar la contexte culturale, istorice și existențiale;
- conștientizare a valorilor morale și estetice transmise prin literatură și cultură.

Literatura ucraineană este abordată ca formă de educație estetică, morală și culturală, dar și ca mijloc de dezvoltare a sensibilității și empatiei. Prin contactul cu operele literare, elevii sunt invitați să-și descopere identitatea, să înțeleagă diversitatea culturală și să învețe să respecte valorile universale ale umanității. În acest sens, studiul literaturii devine o cale de dialog între generații și culturi. Predarea literaturii se bazează pe experiența directă a elevului, dialog și interpretare critică, evitând abordarea strict teoretică. Experiența lecturii este esențială: opera literară capătă viață prin contactul direct cu cititorul, iar actul interpretării devine o formă de dialog între text, elev și lume. Profesorul devine mediator între text și elev, ghidând procesul de descoperire a sensurilor, de interpretare și valorizare a operei literare. Prin metode moderne – lectura reflexivă, portofolii, dezbateri, proiecte interdisciplinare – elevii sunt încurajați să-și exprime opiniile, să argumenteze și să facă legături între literatură și viața reală.

Curriculumul respectă principiul cronologic al studierii literaturii, dar în același timp promovează relaționarea între opere clasice, moderne și contemporane, pentru a scoate în evidență continuitatea valorilor și temelor universale, precum: libertatea, demnitatea, dragostea, dreptatea, condiția umană. Astfel, elevii sunt încurajați să perceapă literatura ca pe un spațiu viu al reflecției și să descopere actualitatea și relevanța textelor literare în raport cu experiențele proprii.

Un aspect important al programei este flexibilitatea listei de lecturi, care permite adaptarea selecției la specificul clasei, la nivelul de competență și la interesele elevilor. Profesorul are libertatea de a alege texte reprezentative din literatura ucraineană și universală, care să stimuleze curiozitatea și dorința de lectură.

Studiul limbii ucrainene în liceu urmărește dezvoltarea competențelor de analiză, reflecție și aplicare conștientă a normelor lingvistice. Elevii învață să identifice și să explice fenomenele gramaticale complexe, să folosească terminologia de specialitate, să formuleze mesaje clare, coerente și argumentate. Limbajul devine nu doar instrument de comunicare, ci și mijloc de gândire și de formare a identității personale și culturale.

De asemenea, programa valorifică legătura dintre limbă, literatură și alte domenii: istorie, arte, educație civică, informatică, științe sociale. Activitățile interdisciplinare contribuie la înțelegerea contextului cultural al textului și la dezvoltarea competențelor intercurriculare – colaborare, gândire critică, creativitate și rezolvare de probleme.

Procesul de învățare se sprijină pe metode active, centrate pe elev: conversația euristică, studiul de caz, învățarea prin proiecte, dezbaterile, atelierile de creație și lectura reflexivă. Acestea stimulează motivația, participarea activă și formarea competențelor de comunicare, reflecție și analiză. Evaluarea se realizează continuu, prin instrumente variate – portofolii, autoevaluare, prezentări, teste aplicative –, orientând elevii către progres personal și autonomie în învățare.

Structura programei include:

Notă de prezentare

Competențe generale

Competențe specifice

Exemple și activități de învățare

Domenii de conținut și conținuturi de învățare

– teorie literară

– autori recomandați

– teme și opere

Standarde curriculare de învățare

Sugestii metodologice

Programa de Limba și literatura ucraineană pentru clasa a IX-a oferă un cadru modern, echilibrat și deschis, centrat pe dezvoltarea competențelor de comunicare, lectură critică și reflecție culturală. Prin echilibrul dintre componenta lingvistică și cea literară, prin dialogul dintre tradiție și modernitate, documentul susține formarea unui profil de absolvent activ, empatic și creativ, și promovează o viziune deschisă și integrată asupra limbii și culturii ucrainene.

Studiul limbii materne devine o experiență de autocunoaștere și afirmare identitară, un mijloc de a înțelege lumea și de a comunica valorile propriei culturi în context european. În acest sens, programa contribuie nu doar la formarea competențelor școlare, ci și la construirea unei conștiințe culturale și civice, întărind legătura dintre educație, patrimoniu și societate.

În concluzie, disciplina Limba și literatura ucraineană depășește granițele simplei instruirii lingvistice, devenind un spațiu al dialogului intercultural, al reflecției estetice și al gândirii libere. Prin intermediul acestei programe, elevii sunt pregătiți să devină cetățeni activi, conștienți de valorile propriei culturi și deschiși spre diversitate, capabili să contribuie responsabil și creativ la viața comunității și a lumii contemporane.

COMPETENȚE GENERALE (CG)

CG1	Receptarea mesajului oral și scris în diferite situații de comunicare.
CG2	Utilizarea corectă și conștientă a limbii materne în contexte funcționale și culturale.
CG3	Interacțiunea orală și scrisă în contexte cotidiene, școlare și culturale.
CG4	Aplicarea corectă și funcțională a regulilor limbii, folosind un vocabular adecvat și structuri variate.

COMPETENȚE SPECIFICE (CS)

ȘI

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE (EAI)

CG 1 - Receptarea mesajului oral și scris în diferite situații de comunicare.

Clasa a IX-a
CS 1.1. Analizează ideile, structura și mijloacele lingvistico-stilistice ale textelor pentru a modela propria scriere.
Trunchiul comun (TC) <ul style="list-style-type: none">recunoașterea scopului comunicării, a tipului de text și a intenției emițătorului;Identificarea structurilor comune și a diferențelor dintre două texte (informativ, narativ, argumentativ) și a cadrului comunicativ;formularea ideilor principale și diferențierea detaliilor;stabilirea legăturilor logice (succesiune, cauză–efect, opoziție);exprimarea unei concluzii sintetice asupra mesajului receptat.
Curriculum de specialitate (CS): <ul style="list-style-type: none">Aplicarea strategiilor de lectură pentru identificarea structurii, ideilor principale și mesajului textelor literare și nonliterare, demonstrând înțelegerea conținutului acestora.Organizarea informațiilor din texte prin utilizarea de scheme, tabele sau alte instrumente pedagogice, evidențiind relațiile dintre idei și facilitând înțelegerea conținutului.Formularea și argumentarea interpretărilor personale ale textelor studiate, utilizând exemple și explicații relevante pentru a demonstra înțelegerea și analiza conținutului.
CS 1.2. Selectarea informațiilor relevante și structurarea lor în funcție de scopul comunicării.
Trunchiul comun (TC) <ul style="list-style-type: none">extragerea informațiilor semnificative pentru rezumat/fișă/prezentare;organizarea în tabele, diagrame, hărți conceptuale;selectarea citatelor/argumentelor utile din surse diferite (text, imagine, audio-video);compararea informațiilor din mai multe surse și structurarea într-un plan logic.
Curriculum de specialitate (CS): <ul style="list-style-type: none">Identificarea și evaluarea resurselor media relevante (video, audio, infografice), analizând credibilitatea, scopul și mesajul acestora în raport cu un subiect de studiu.Realizarea de prezentări și proiecte în care sunt utilizate adecvat materialele media selectate pentru a susține exprimarea personală și pentru a transmite clar informații și idei.Utilizarea resurselor media pentru a argumenta opinii în debateri sau eseuri și pentru a reflecta asupra modului în care acestea au sprijinit învățarea și exprimarea personală.
CS 1.3. Recunoașterea elementelor de coeziune, a intenției comunicative și a atitudinii autorului.
Trunchiul comun (TC) <ul style="list-style-type: none">identificarea conectorilor, pronomelor anaforice, repetițiilor, sinonimelor, marcatorilor temporali;analiza tonului și atitudinii autorului;observarea mijloacelor lingvistice ale intenției (informare, convingere, critică, ironie);compararea modului în care autori diferiți exprimă idei/emoții similare;redactarea unei scurte analize limbaj–efect asupra receptorului.
Curriculum de specialitate (CS): <ul style="list-style-type: none">Analizarea influenței contextului istoric și cultural asupra conținutului, temelor și limbajului textelor literare și interpretarea personajelor și situațiilor pentru a înțelege realitățile sociale și culturale ale epocii.Exprimarea și redactarea opiniilor personale asupra mesajelor și valorilor transmise de text, evidențiind legătura acestora cu contextul social și cultural.Compararea textelor din epoci și culturi diferite pentru identificarea influenței contextului asupra temelor, stilului și modului de prezentare a ideilor, utilizând aceste observații în interpretarea literară.
CS 1.4. Analizarea mesajelor media (audio, video, digitale) pentru a înțelege scopul, tonul și impactul acestora.
Trunchiul comun (TC) <ul style="list-style-type: none">identificarea scopului și tipului de mesaj (informativ, persuasiv, educativ, publicitar);observarea mijloacelor vizuale și sonore ce susțin sensul;evaluarea credibilității sursei și a intenției emițătorului;

Clasa a IX-a

- compararea textului scris cu versiunea multimedia;
- argumentarea opiniei personale privind impactul emoțional/social.

Curriculum de specialitate (CS):

- Compararea și sintetizarea informațiilor provenite din texte literare, nonliterare și surse media pentru formularea de opinii personale argumentate și identificarea relațiilor de opoziție și complementaritate dintre argumente.
- Exprimarea și susținerea opiniilor personale în cadrul interacțiunilor argumentative, utilizând informații și perspective extrase din surse variate pentru fundamentarea punctului de vedere.
- Elaborarea textelor și materialelor integratoare (eseuri, prezentări, articole) care integrează informații și perspective provenite din surse multiple, demonstrând capacitatea de a argumenta coerent și de a susține propriile idei.

CG 2 - Utilizarea corectă și conștientă a limbii materne în contexte funcționale și culturale.

Clasa a IX-a⁽⁹⁾

CS.2.1. Formularea de enunțuri clare și corecte, adaptate contextului și interlocutorului.

Trunchiul comun (TC)

- Identificarea și aplicarea corectă a structurilor gramaticale și a vocabularului adecvat contextului.
- Formularea unui mesaj clar și coerent, respectând convențiile de politețe și adaptându-l în funcție de interlocutor.
- Utilizarea limbajului adecvat în funcție de vârstă, statut, rol și situație, pentru a comunica eficient.
- Exprimarea emoțiilor și opiniilor prin mijloace lingvistice și nonverbale, ținând cont de contextul social și cultural.
- Reformularea ideilor pentru a asigura înțelegerea corectă a mesajului transmis.

Curriculum de specialitate (CS):

- Utilizarea întrebărilor pentru explorarea structurii și mesajului textelor literare și nonliterare și pentru formularea de ipoteze privind conținutul acestora, verificate în timpul lecturii.
- Organizarea logică a ideilor și informațiilor din texte prin realizarea de scheme, tabele sau alte instrumente de sinteză care evidențiază structura și sensurile principale.
- Discuțiile și argumentările în grup pe baza textelor, aplicând strategii de interpretare și analiză critică, precum și reformularea informațiilor pentru verificarea înțelegerii și interpretării corecte a conținutului.

CS.2.2. Redactarea de texte funcționale, descriptive, narative, argumentative și reflexive.

Trunchiul comun (TC)

- aplicarea etapelor procesului de scriere (planificare, redactare, revizuire);
- redactarea textelor uzuale (scrisoare, mesaj, anunț, articol, postare informativă);
- elaborarea de compuneri narative și descriptive cu structură clară și logică;
- scrierea de texte argumentative simple, cu idei susținute prin exemple și justificări;
- valorificarea experienței personale și a lecturilor în texte reflexive.

Curriculum de specialitate (CS):

- Redactarea textelor narative după un plan dat și rescrierea lor sub formă de texte informative, respectând structura și coerența ideilor.
- Identificarea și utilizarea conectorilor logici în propriile texte pentru a asigura claritatea, coerența și continuitatea discursului scris.
- Verificarea și crearea textelor prin corectarea greșelilor gramaticale și de ortografie și elaborarea de texte cu limită de cuvinte, menținând coerența și corectitudinea expresiei.

CS.2.3. Exprimarea creativă și expresivă în texte narative și reflexive.

Trunchiul comun (TC)

- identificarea și folosirea figurilor de stil potrivite scopului comunicării;
- adaptarea tonului, ritmului și vocabularului la publicul și mesajul vizat;
- exprimarea originală a trăirilor și atitudinilor prin combinații narative și descriptive;
- utilizarea expresivă a limbii în contexte creative (poezie, jurnal, monolog interior, text liber).

Curriculum de specialitate (CS):

- Elaborarea scheletului de text (introducere, cuprins, încheiere) și a unui text complet, urmată de îmbunătățirea acestuia prin revizuire, în urma feedback-ului primit.
- Crearea și aplicarea unor liste de criterii pentru autoevaluarea și evaluarea textelor, dezvoltând capacitatea viitorilor învățători de a oferi feedback formativ și de a ghida progresul lingvistic al elevilor.
- Notarea procesului de scriere prin înregistrarea pașilor parcurși și a dificultăților întâlnite, pentru a facilita reflecția asupra propriei activități de redactare.

Clasa a IX-a⁽⁹⁾**CS 2.4. Utilizează resurse diverse (dicționare, surse online, materiale media) pentru a îmbogăți și perfecționa propriile texte.****Trunchiul comun (TC)**

- *Identificarea și selectarea surselor variate de informații (dicționare, platforme online, materiale media) adecvate scopului comunicativ;*
- *Aplicarea informațiilor preluate din surse diferite pentru completarea și clarificarea textelor proprii;*
- *Redarea și parafrizarea conținuturilor preluate, cu menționarea sursei;*
- *Elaborarea unui text informativ scurt, bazat pe informații din surse media, respectând normele lingvistice și coerența mesajului.*

Curriculum de specialitate (CS):

- *Colectarea informațiilor din mai multe surse pentru redactarea de texte informative și compararea acestora pentru evaluarea credibilității și relevanței datelor.*
- *Exersarea utilizării dicționarului pentru identificarea sinonimelor și asigurarea corectitudinii ortografice, precum și folosirea corectă a citatelor sau datelor statistice în texte argumentative.*
- *Transformarea și elaborarea textelor prin adaptarea știrilor audio/video în articole scrise și integrarea informațiilor colectate în scopul susținerii unor texte coerente și bine fundamentate.*

CG3- Interacțiunea orală și scrisă în contexte cotidiene, școlare și culturale.**Clasa a IX-a****CS 3.1. Participarea activă la conversații, dezbateri, interviuri și proiecte colaborative.****Trunchiul comun (TC)**

- *Recunoașterea regulilor de bază ale unei conversații și a formulelor de adresare adecvate în diverse contexte.*
- *Explicarea modului în care respectarea regulilor conversației și utilizarea formulelor de adresare influențează eficiența unui dialog.*
- *Implicarea activă în dialoguri tematice, respectând normele conversației și utilizând formulele de adresare adecvate contextului.*
- *Ascultarea activă și formularea punctelor de vedere în cadrul unui dialog, identificând relațiile dintre idei și argumentele susținute.*
- *Colaborarea eficientă în realizarea unor sarcini comune (proiecte, prezentări, interviuri) și formularea de concluzii colective sau decizii bazate pe contribuțiile tuturor participanților.*
- *Evaluarea procesului de colaborare și luare a deciziilor, analizând eficiența modului în care au fost respectate regulile de comunicare și rezultatele obținute.*

Curriculum de specialitate (CS):

- *Identificarea și redarea ideilor principale și secundare din mesaje orale prin formulări proprii și concise, selectând informațiile esențiale pentru susținerea înțelegerii globale și detaliate.*
- *Participarea la dezbateri și exprimarea opiniilor prin formularea de întrebări, comentarii și clarificări adecvate contextului comunicativ și prin demonstrarea înțelegerii mesajului oral prin reformulare, parafrizare și interpretare.*
- *Analizarea mesajelor orale prin identificarea intenției, tonului și contextului, pentru interpretarea sensului global și a atitudinii comunicatorului.*

CS 3.2. Ascultarea activă și formularea de răspunsuri, întrebări, clarificări și reformulări.**Trunchiul comun (TC)**

- *Identificarea întrebărilor necesare pentru clarificarea unui mesaj și a expresiilor de gestionare a conversației (introducere, reluare, încheiere).*
- *Explicarea modului în care întrebările pentru clarificare și reformularea ideilor interlocutorului contribuie la îmbunătățirea comunicării și înțelegerii mesajului.*
- *Utilizarea întrebărilor pentru clarificare și a reformulării ideilor interlocutorului pentru a îmbunătăți fluxul conversației și a asigura o comunicare eficientă.*
- *Formularea de răspunsuri argumentate în ton cooperant, utilizând strategii de gestionare a conversației (introducere, reluare, încheiere) pentru a menține o discuție coerentă și eficientă.*

Clasa a IX-a

- Evaluarea procesului de comunicare, identificând punctele forte și aspectele de îmbunătățit în gestionarea conversației și în oferirea de feedback constructiv.

Curriculum de specialitate (CS):

- Participarea la discuții și interacțiuni tematice adaptând limbajul, tonul și argumentele la interlocutor și la contextul comunicativ, precum și realizarea unor situații cotidiene simulate pentru exersarea acestor abilități.
- Realizarea interacțiunilor variate prin comunicarea clară și adaptată, ținând cont de destinatar și de contextul situației, și reformularea mesajelor ascultate prin ajustarea vocabularului, tonului și structurii la situația de comunicare.
- Susținerea prezentărilor orale structurate prin adaptarea conținutului și a exprimării la tipul de public și la scopul comunicării, evidențiind capacitatea de a transmite clar informațiile și de a menține coerența discursului.

CS 3.3. Exprimarea acordului și dezacordului într-o manieră argumentată și respectuoasă.

Trunchiul comun (TC)

- Identificarea formulărilor și structurilor pentru exprimarea opiniilor, acordurilor și dezacordurilor, precum și a conectorilor logici și a tranzițiilor utilizate în argumentare.
- Explicarea rolului argumentelor și contraargumentelor echilibrate în construcția unui discurs coerent și logic.
- Utilizarea unui ton respectuos și constructiv în formularea opiniilor și argumentelor, susținându-le cu exemple relevante.
- Analizarea argumentelor și contraargumentelor, identificând relațiile logice dintre ele și evaluând eficiența utilizării conectorilor logici și tranzițiilor pentru a susține un raționament clar.
- Formularea și susținerea unui punct de vedere sau a unei concluzii, utilizând exemple clare și conectori logici pentru a construi un raționament solid.
- Evaluarea structurii unui discurs sau argument, analizând echilibrul între argumente și contraargumente și relevanța exemplelor folosite pentru susținerea concluziilor.

Curriculum de specialitate (CS):

- Pregătirea și susținerea discursurilor orale pe teme alese, concentrându-se pe claritate, structură și expresivitate, și organizarea de prezentări simulate urmate de sesiuni de feedback pentru îmbunătățirea stilului.
- Gestionarea emoțiilor și a limbajului nonverbal în exprimarea orală și aplicarea tehnicilor de comunicare eficientă observate în prezentări model.
- Elaborarea și prezentarea discursurilor tematice într-un mod clar și expresiv, adaptând conținutul și exprimarea la contextul comunicativ și la publicul cărui i se adresează.

CS 3.4. Adaptarea limbajului la diferite registre (formal, colocvial, academic, media).

Trunchiul comun (TC)

- Alegerea limbajului adecvat scopului comunicativ și interlocutorului, pentru transmiterea clară și coerentă a mesajului.
- Identificarea și diferențierea stilurilor de comunicare (formal, colocvial, academic) în funcție de context.
- Ajustarea limbajului și a tonului comunicării la mediul educațional, profesional sau digital.
- Aplicarea regulilor de etichetă și comunicare responsabilă în mediul online.
- Integrarea elementelor culturale și interculturale în exprimarea orală și scrisă.

Curriculum de specialitate (CS):

- Realizarea și interpretarea improvizațiilor scenice pe teme alese, pentru exprimarea ideilor și emoțiilor, și reproducerea unor situații din viața reală sau ficționale pentru exersarea abilităților scenice.
- Crearea și interpretarea personajelor diferite, explorând trăirile și motivațiile acestora pentru a transmite emoții autentice și pentru a evidenția mesajul artistic.
- Elaborarea și prezentarea monologurilor sau scenelor scurte prin joc scenic concentrat, analizând și reinterpretând scene celebre pentru transmiterea clară a ideilor și a trăirilor profunde.

CG 4. Aplicarea corectă și funcțională a regulilor limbii, folosind un vocabular adecvat și structuri variate.

Clasa a IX-a

CS 4.1. Aplicarea corectă a normelor gramaticale, ortografice și de punctuație în contexte orale și scrise.

Trunchiul comun (TC)

- Aplicarea corectă a regulilor de ortografie și punctuație în toate textele.
- Utilizarea corectă a structurilor gramaticale, incluzând acordul și timpurile verbale.
- Respectarea regulilor de scriere, cum ar fi formatarea și punctuația.
- Identificarea și corectarea greșelilor frecvente de scriere.
- Explicarea normelor gramaticale și de punctuație prin exemple clare.

Curriculum de specialitate (CS):

- Identificarea și corectarea greșelilor de ortografie, punctuație și gramatică în propoziții și texte scurte.
- Rescrierea corectă a propozițiilor sau textelor, prin aplicarea regulilor gramaticale și ortografice.

Clasa a IX-a

- *Construirea și completarea propozițiilor sau textelor, inclusiv transformarea enunțurilor simple în structuri complexe corecte.*

CS 4.2. Identificarea și explicarea structurilor lingvistice și a valorii expresive a acestora.

Trunchiul comun (TC)

- *Identificarea categoriilor gramaticale și a structurii sintactice a propozițiilor.*
- *Înțelegerea modului în care elementele gramaticale contribuie la claritatea și semnificația propoziției.*
- *Analizarea efectului stilistic al diferitelor structuri gramaticale în texte.*
- *Identificarea variațiilor de vocabular și modul în care acestea susțin intenția comunicativă.*
- *Corelarea structurii gramaticale și lexicale cu mesajul și efectul estetic al textului.*

Curriculum de specialitate (CS):

- *Utilizarea corectă a conectorilor logici și a marcatorilor de coeziune pentru a asigura claritatea și unitatea ideilor în texte.*
- *Organizarea și structurarea unui text (introducere, argumentare, concluzie) cu scopul realizării unui discurs coerent, atât în formă scrisă, cât și orală.*
- *Analizarea și compararea textelor pentru identificarea elementelor care contribuie la coerență sau la lipsa acesteia.*

CS 4.3. Utilizarea conștientă, corectă și expresivă a resurselor lingvistice în producerea și revizuirea mesajelor orale și scrise.

Trunchiul comun (TC)

- *Selectarea cuvintelor și a structurilor care asigură un mesaj clar, coerent și cu impact, adaptat scopului comunicativ.*
- *Utilizarea expresiilor idiomatice, sinonimelor și neologismelor într-un mod adecvat, pentru a îmbogăți limbajul și a susține claritatea mesajului.*
- *Respectarea normelor gramaticale și stilistice pentru a asigura precizia și corectitudinea textului, atât oral cât și scris.*
- *Corectarea și îmbunătățirea textelor, ținând cont de feedback-ul primit, pentru a le face mai clare și mai bine structurate.*
- *Evaluarea progresului în abilitățile lingvistice și stilistice, identificând punctele forte și aspectele ce necesită îmbunătățiri.*

Curriculum de specialitate (CS):

- *Aplicarea corectă a regulilor ortografice, a articolelor, declinărilor și formelor verbale în scrierea de texte și exerciții.*
- *Identificarea și corectarea greșelilor în propriile texte sau în textele altora pentru respectarea normelor lingvistice.*
- *Redactarea de paragrafe și texte scurte, respectând regulile ortografice și gramaticale învățate.*

CS 4.4. Interpretarea și valorificarea elementelor culturale și interculturale în contexte literare, sociale și creative.

Trunchiul comun (TC)

- *Recunoașterea și analizarea valorilor reflectate în texte literare și nonliterare, legate de aspecte culturale, morale și sociale.*
- *Compararea tematicii și motivelor culturale din literatura ucraineană cu cele din literatura română sau europeană, identificând asemănările și diferențele.*
- *Crearea de texte și proiecte care reflectă și promovează identitatea culturală și diversitatea, contribuind la înțelegerea și respectul între culturi.*
- *Folosirea limbajului și a formelor de expresie culturală pentru a manifesta respectul față de alte culturi, promovând înțelegerea și cooperarea interculturală.*

Curriculum de specialitate (CS):

- *Compararea și analizarea fenomenelor lingvistice (gramaticale și lexicale) între ucraineană, română și alte limbi studiate.*
- *Traducerea și interpretarea textelor scurte, observând diferențele de structură și de exprimare între limbi.*
- *Crearea și utilizarea resurselor lingvistice (glosare, exemple) pentru a înțelege influența limbajului asupra exprimării ideilor.*

CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

Clasa a IX-a

Domenii de conținut	Conținuturi trunchi comun	Conținuturi (CS)
1.1. Comunicare orală	<ul style="list-style-type: none"> ● Fundamentele comunicării orale: emițător – mesaj – receptor – cod – canal – context; tipuri de comunicare (formală / informală; verbală / nonverbală / paraverbală); funcțiile comunicării în interacțiunea cotidiană. ● Exprimarea opiniilor și atitudinilor: formule de opinie, acord / dezacord; justificare simplă a punctului de vedere; exprimarea emoțiilor prin mijloace verbale și nonverbale. ● Participarea la conversații și discuții: inițierea, menținerea și încheierea dialogului; conversații tematice despre școală, familie, tradiții, comunitate; mini-dezbateri și discuții ghidate; întrebări pentru clarificare și reformulare. ● Registre, adecvare și etichetă conversațională: limbaj adecvat interlocutorului și situației; reguli de politețe (salut, adresare, mulțumire, scuză, felicitare); adecvarea limbajului la context școlar, familial, digital. ● Mesaje orale – tipuri și funcții: relatare și descriere orală; argumentare simplă; prezentări scurte cu tematică culturală ucraineană. ● Texte-suport și interacțiuni: dialoguri autentice, interviuri scurte, fragmente audio/video (povești, cântece, tradiții, 	<p>Redactarea unui text narativ scurt despre o activitate didactică desfășurată la ciclul primar, evidențiind modul în care se aplică competențele de comunicare în limba ucraineană.</p> <p>Participarea la dezbateri pe teme educaționale specifice învățământului primar, utilizând argumente clare, concise și adecvate rolului de viitor învățător.</p> <p>Împărtășirea experiențelor personale legate de interacțiunea cu elevii mici, într-un mod structurat, prin discuții ghidate sau interviuri simulate.</p> <p>Analizarea unui dialog educațional între învățător și elevi pentru observarea modului de utilizare a limbajului, a strategiilor de comunicare și a atitudinii în contextul clasei primare.</p>

Domenii de conținut	Conținuturi trunchi comun	Conținuturi (CS)
	<p>reportaje); conversație cotidiană, discuție ghidată, mini-dezbateri, prezentare orală, activități de colaborare.</p> <p><i>Observații: se lucrează cu noțiuni de bază (intenție, ton, structură simplă), în situații reale specifice vârstei.</i></p>	
<p>2.1. Scriere și redactare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Funcțiile scrierii: transmiterea informației, descrierea unei situații, persoane sau tradiții, relatarea de evenimente, exprimarea unei opinii sau impresii, formularea de cereri și comunicări practice. • Etapele redactării: planificare (idei-cheie, schiță, structură), redactare (paragraf clar), revizuire (limbaj, coerență, ortografie), forma finală (claritate, organizare, lizibilitate). • Tipuri de texte scrise: texte funcționale (mesaj, e-mail, anunț, invitație, cerere), texte școlare (compunere descriptivă / narativă, rezumat, caracterizare, comentariu scurt), texte argumentative simple (opinie + justificare), texte culturale (fișă de lectură, jurnal de lectură, prezentare culturală). • Constituirea textului: conectori simpli (ordine, cauză–efect, opoziție), paragrafe logice, vocabular adecvat temei și contextului, coeziune prin reluări, pronume, marcatori temporali. • Norme de scriere: reguli de ortografie și punctuație de bază; despărțirea în silabe; scrierea corectă a cuvintelor uzuale și culturale; folosirea majusculei; formulări clare și precise. • Integrarea surselor în scriere: extragerea informațiilor din texte scurte, completarea tabelor / listelor / hărților conceptuale, parafrază simplă, citare elementară (autor – titlu); texte-suport literare și nonliterare, modele de cerere, e-mail, fișă, jurnal, postare și comentariu digital. <p><i>Observații: structură simplă și clară, fără eseuri complexe; accent pe acuratețe, coerență și adecvare la scop.</i></p>	<p>Aplicarea etapelor procesului de scriere (planificare–redactare–revizuire) în redactarea textelor școlare și funcționale, folosind tehnici precum schema, notarea ideilor și rezumatul.</p> <p>Redactarea unui eseu educativ despre un subiect relevant în învățământul primar (ex.: „Rolul jocului didactic în învățarea elevilor mici”).</p> <p>Utilizarea unui plan de învățare pentru structurarea unui text argumentativ privind integrarea limbii ucrainene în activitățile din ciclul primar.</p> <p>Completarea unui CV formativ pentru un cadru didactic debutant din învățământul primar, incluzând exemple de activități educative realizate la clasă.</p> <p>Realizarea unui text informativ despre un eveniment cultural local la care participă elevii (ex.: tradiții și sărbători ucrainene celebrate în comunitate).</p>
<p>3.1. Lectură</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Strategii de lectură: lectură globală (tema generală și situația), lectură selectivă (informații relevante), lectură detaliată (indicii lingvistice și narative), identificarea ideilor principale și secundare, hărți conceptuale pentru organizarea informației. • Tema, mesajul și intenția autorului: teme fundamentale (adolescență, familie, tradiție, iubire, natură), mesaj central (moral, emoțional, social), intenția autorului (a emoționa, a descrie, a provoca reflecție), public-țintă. • Elemente de analiză ale textelor: structură simplă (introducere – dezvoltare – final), personaje (roluri, trăsături explicite / implicite), spațiu, timp, conflict simplu, marcatori de coeziune, tonul textului. 	<p>Realizarea unui rezumat al unui text educativ destinat elevilor din ciclul primar, cu accent pe tema dezvoltării sociale și emoționale.</p> <p>Compararea a două surse – un text despre învățarea la nivel primar și un material video despre activități/jocuri educative – pentru evidențierea ideilor principale.</p> <p>Crearea unei hărți conceptuale pentru un text literar ucrainean utilizat la orele din ciclul primar, în scopul înțelegerii structurii și mesajului.</p> <p>Elaborarea unei sinteze a unui articol despre importanța învățării bilingve, adaptată contextului educațional din învățământul primar.</p>

Domenii de conținut	Conținuturi trunchi comun	Conținuturi (CS)
	<ul style="list-style-type: none"> • Compararea informațiilor din surse diferite: text literar ↔ imagine / grafic / material video; asemănări și diferențe; mini-portofolii de comparații. • Analiza mesajelor media: scop comunicativ, mijloace vizuale și sonore, tehnici persuasive de bază, credibilitatea sursei. • Opinie personală argumentată: interpretare proprie, motive și exemple, conectori simpli, respectarea altor puncte de vedere. • Sinteze și rezumate scurte, extragerea elementelor esențiale, hărți de idei, diagrame Venn, mini-postere cu idei principale. <p><i>Observații: analiza vizează recunoașterea și descrierea, fără terminologie teoretică avansată; accent pe legătura text–elev–experiență.</i></p>	
4.1. Elemente de construcție a comunicării	<ul style="list-style-type: none"> • Norme de ortografie și punctuație (nivel funcțional): scrierea corectă a vocalelor și consoanelor specifice limbii ucrainene; utilizarea semnelor de punctuație în propoziții simple; scrierea corectă a numelor proprii, sărbătorilor, toponimelor; despărțirea în silabe; folosirea apostrofului și a semnelor speciale. • Structuri morfologice și sintactice de bază: părți de vorbire uzuale; acorduri fundamentale; timpuri verbale de bază; propoziția simplă și funcțiile principale; fraze scurte cu conectori simpli. • Coeziune și coerență: conectori de bază (ordine, cauză–efect, opoziție); reluarea informației prin pronume și sinonime; organizarea paragrafului (idee principală + detalii); secvențialitate logică în texte scurte. Resurse lexicale și semantice: sinonime, antonime, cuvinte polisemantice, expresii idiomatice și cuvinte afective; diferențierea sensului literal / figurat; utilizarea adecvată a neologismelor. • Mijloace stilistice uzuale: metafora simplă, comparația, personificarea, epitetele afective, rolul expresiv al repetiției. • Planificarea – redactarea – revizuirea textului și integrarea informațiilor din surse variate (text, imagine, audio). <p><i>Observații: nivel funcțional, orientat spre folosirea corectă a limbii în situații reale, fără terminologie lingvistică avansată.</i></p>	<p>Aplicarea normelor de ortografie și punctuație în redactarea mesajelor simple și funcționale.</p> <p>Utilizarea structurilor morfologice și sintactice de bază în situații de comunicare specifice mediului școlar.</p> <p>Redactarea unor texte educaționale scurte adresate părinților și elevilor din ciclul primar, cu accent pe corectitudinea gramaticală și claritatea mesajului.</p> <p>Revizuirea textelor proprii prin identificarea și corectarea greșelilor de punctuație și ortografie, precum și formularea de sugestii de îmbunătățire.</p> <p>Analizarea limbajului dintr-un text educativ și adaptarea acestuia la nivelul de înțelegere al elevilor mici.</p> <p>Transformarea textelor educaționale prin rescriere sau simplificare, în funcție de scopul comunicării și de publicul-țintă (elevi, părinți).</p> <p>Dezvoltarea vocabularului activ prin sinonime, antonime, expresii uzuale și neologisme, cu accent pe adecvare și precizie</p>
5.1. Elemente de interculturalitate	<ul style="list-style-type: none"> • Elemente culturale, istorice și sociale reflectate în texte: repere culturale ucrainene (familie, tradiții, simboluri, spații culturale), valori și atitudini transmise prin folclor, literatură și texte nonliterare; elemente de patrimoniu (рушник, хата, калина, Десна, козацтво); legătura tradiție–identitate personală. • Comparații între teme și motive culturale: asemănări și diferențe între motive din literatura 	<p>Identitate culturală ucraineană: sărbători/obiceiuri reprezentative; specificul comunicării nonverbale; muzică și dans – texte/fragmente suport.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizarea unui proiect cultural despre sărbătorile tradiționale ucrainene și românești, comparând obiceiurile și simbolurile și prezentându-le elevilor din ciclul primar.

Domenii de conținut	Conținuturi trunchi comun	Conținuturi (CS)
	<p>ucraineană și română/europeană (familia, copilăria, natura, eroismul); exemple din folclor ucrainean și românesc.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Identitate, perspectivă și puncte de vedere multiple: ton narativ și poziționarea autorului; comparații între perspectiva copilului, adultului, naratorului-observator; plasarea textelor în contextul comunității ucrainene din România. ● Respect și deschidere față de diversitate: situații de diversitate etnică, lingvistică, religioasă; limbaj adecvat dialogului intercultural; empatie și valorizarea celorlalte culturi; rolul limbii materne în păstrarea identității. ● Proiecte și produse culturale simple: prezentări despre tradiții ucrainene; mini-expoziții de simboluri; pagini de blog sau postări despre sărbători; podcasturi scurte despre obiceiuri de familie; explorarea patrimoniului local și european; utilizarea responsabilă a resurselor media pentru promovarea culturii. <p><i>Observații: nivel descriptiv și aplicat; accent pe identificare, observare, comparație simplă și reflecție personală.</i></p>	<p>Scrierea unui eseu despre rolul educației interculturale în dezvoltarea competențelor sociale și emoționale ale elevilor mici.</p> <p>Participarea la dezbateri pe teme de respect și diversitate culturală, din perspectiva unui viitor învățător.</p> <p>Elaborarea de materiale educative care promovează respectul față de diversitate și incluziunea culturală în activitățile școlare.</p>

Clasa a IX-a⁽⁹⁾

I. LITERATURĂ

Teme propuse:

La alegere: Adolescența sau Joc și joacă

La alegere: Familia sau Școala

La alegere: Iubirea sau Scene din viața de ieri și de azi

La alegere: Aventură, călătorie sau Lumi fantastice (inclusiv SF)

La alegere: Cum citim pentru a înțelege – strategii eficiente de lectură sau Textele care ne inspiră – descoperirea valorilor prin lectură.

La alegere: Autorul și lumea lui – contextul social și cultural al unui text sau Literatura și realitatea – oglindirea societății în opere.

Se vor studia, integral sau fragmentar, 1-2 texte literare pentru fiecare temă, de preferință din epoci diferite. Se vor alege, în ansamblu, atât scrieri în proză, cât și în versuri.

Romane pentru adolescenți

- Григір Тютюнник, «Климко», «Вогник далеко в степу»;

Povestiri scurte

- В. Сухомлинський, «А серце тобі нічого не наказало?», «Білка і Добра людина», «Бо я — Людина»;

- Г. Сковорода «Сліпий і зрячий» (притча);

Narațiuni

- І. Н. Левицький, «Кайдашева сім'я» (повість);

- Г. К. Основ'яненко «Маруся», (повість);

- М. Вовчок, «Кармелюк», (повість);

- Г. К. Основ'яненко «Конотопська відьма», (сатирично-фантастична повість);

- О. Довженко «Зачарована Десна», (автобіографічна повість);

- І. Франко, «Красне писання»; Михайло Коцюбинський, «Intermezzo» (скорочено);

Romane grafice

- М. Богдановський, «Княжа воля» (графічна новела);

Poezie (lirică)

- Тарас Шевченко, «Садок вишневий коло хати»;

- Андрій Малишко, «Пісня про рушник»;

- І. Франко, «Чого являєшся мені»;

- В. Сосюра, «Білі акації», «Коли потяг у даль загуркоче»;

- Павло Тичина, «Ви знаєте, як липа шелестить»;

- Тарас Шевченко, «Мені тринадцятий минало» “Тополя», «Причина»;

- Михайло Волошук «Наказ матері»;

- І. Ковач «Спасибі»;

- І. Арделіян «Рушничок що від мами»;

- Леся Українка, «Сім струн»;

Автори ucraineni din România

- М. Михайлюк «Прозичений кіт», «Гвавт»;

- Михайло Волошук «Наказ матері»;

- І. Ковач «Спасибі»;

- І. Арделіян «Рушничок що від мами»;

Texte dramatice

- Леся Українка, «Лісова пісня»;

- Г. К. Основ'яненко, «Сватання на Гончарівці»;

Texte nonliterare

De exemplu:

pentru tema Adolescența: Тарас Шевченко, «Мені тринадцятий минало»;

Павло Тичина, «Ви знаєте, як липа шелестить»; etc.

pentru tema Joc și joacă: Уривки з Місяцеліка Василя Скуратівського, традиції і звичаї: веснянки, обряди на св. Івана Купала, Колядки, Фольклорні збірки, Щедрівки, Вертеп, Українські вечорниці,
Г. К. Основ'яненко, «Сватання на Гончарівці» etc.

pentru tema Familia: Тарас Шевченко, «Садок вишневий коло хати»;
Андрій Малишко, «Пісня про рушник»;

I. Н. Левицький, «Кайдашева сім'я» (скорочено); Сімейні обереги: українська хата, рушник, піч, св'ячена вода, мати etc.

pentru tema Școala: I. Франко, «Красне писання»;
Леся Українка, «Сім струн»; etc.

pentru tema Iubirea: Тарас Шевченко, «Тополя», «Причина» (скорочено);
В. Сосюра, «Білі акації»;
I. Франко, «Чого являєшся мені», etc.

pentru tema Scene din viața de ieri și de azi: Історичні тексти (Козацтво, Запорозька Січ ітд);
М. Вовчок, «Кармелюк»; etc.

pentru tema Aventură, călătorie: Г.К.Основ'яненко, «Конотопська відьма»;
Михайло Коцюбинський, Intermezzo (скорочено); etc.

- pentru tema Lumi fantastice: Леся Українка, «Лісова пісня»; etc.

II. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

1. Producerea mesajelor orale și scrise

Teme posibile

La alegere: Comunicarea între adolescenți sau Comunicarea în familie

La alegere: Școala sau Profesorii și elevii

La alegere: Dialogul și respectul sau Reguli de conviețuire

La alegere: Mediul digital sau Mass-media și viața de zi cu zi

La alegere: Limbajul formal și informal sau Texte funcționale utile în viața cotidiană (cerere, CV, anunț etc.)

La alegere: Carieră și viitor sau Meserii de ieri și de azi

La alegere: Viața sănătoasă sau Mediul înconjurător

Exprimarea orală

- Dialogul - tipuri: conversația cotidiană, discuția argumentativă - reguli ale dialogului (atenția acordată partenerului, preluarea/cedarea cuvântului la momentul oportun, dozarea participării la dialog etc.) - tehnici ale dialogului eficient - adecvarea la situația de comunicare (partener, context etc.) - adecvarea la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.) - structura dialogului (replica, perechi de replici, grupaje de replici etc.) - argumentare și contraargumentare în dialog

- Monologul - tipuri: povestirea / relatarea orală, descrierea orală, argumentarea - reguli ale monologului (contactul vizual cu auditoriul, raportarea la reacțiile auditoriului etc.) - tehnici ale monologului eficient - adecvarea la situația de comunicare (auditoriu, context) - adecvarea la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune, divertisment etc.) - structura monologului (introducerea, cuprinsul, încheierea)

1.2 Exprimarea scrisă

- tipuri de texte (relatarea unei experiențe personale, descriere, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, povestire, fișe de lectură, jurnal de lectură, referat, eseu structurat; știri, anunțuri publicitare, tipuri de corespondență, formulare tipizate)

- Niveluri de constituire a textului scris: - etapele redactării (pregătirea/documentarea, alcătuirea planului de idei, redactarea, verificarea și corectarea, forma finală) - reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvare la situație – de ex. cerințele privind tema textului, limita de spațiu etc. – adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate) - etape și reguli specifice de redactare în funcție de tipul de text.

1.3 Niveluri de constituire a mesajului

- fonetic - pronunțarea corectă a neologismelor, alternarea și asimilarea consoanelor - pronunțarea și scrierea vocalelor e și и - scrierea cu majusculă - despărțirea cuvintelor în silabe - folosirea corectă a semnelor de ortografie și de punctuație

- morfosintactic - folosirea corectă a formelor flexionare (articularea substantivelor, forme cazuale) - acordul între predicat și subiect - determinant și determinat

- lexico-semantic - cunoașterea sensului corect al cuvintelor (în special al neologismelor) - folosirea adecvată a cuvintelor în context - erori semantice: pleonasmul, confuzia paronimică - utilizarea corectă a derivatelor și a compuselor - schimbarea categoriei gramaticale - cunoașterea relațiilor semantice (sinonimie, antonimie, polisemie; omonimie) și actualizarea lor în context
 - stilistico-textual - adecvarea registrelor stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) la situația de comunicare - coerență în exprimarea orală și scrisă
2. Receptarea mesajelor orale și scrise

Teme posibile:

La alegere: Gramatica în acțiune – cum construim propoziții corecte sau Acordul corect – cheia unei exprimări clare.

La alegere: Conectorii logici – cum legăm ideile pentru coerență sau Ortografia contează – scrierea corectă a cuvintelor.

La alegere: Vorbim și scriem corect – exerciții de exprimare funcțională sau De la greșeală la formă corectă – autocorectarea în comunicare.

La alegere: Particularitățile limbii ucrainene comparate cu limba română sau Cuvinte care seamănă, dar înseamnă altceva – falșii prieteni între limbi.

La alegere: Evaluarea propriilor competențe – ce știu și ce mai am de învățat sau Gramatica și stilul – armonia dintre formă și expresie.

2.1. Receptarea diverselor tipuri de mesaje

- schema comunicării concepută de Roman Jakobson (componentele și funcțiile actului de comunicare)
- informația verbală în mass media - factori care înlesnesc sau perturbă receptarea (codul, canalul, contextul)
- principiile ascultării active

2.2 Niveluri ale receptării

- fonetic, ortografic și de punctuație - influența elementelor paraverbale asupra înțelegerii mesajului oral - rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise
- morfosintactic

- părțile de vorbire flexibile: substantivul (fel, număr, gen, cazuri, funcții sintactice); articolul (clasificare); adjectivul (flexiune, grade de comparație, funcții sintactice, ortografiere); pronumele (tipuri, adjective pronominale, funcții sintactice, ortografierea formelor pronominale); numeralul (clasificare, cazuri, funcții sintactice, ortografierea numeralelor); verbul (diateze, moduri, timpuri, funcții sintactice);

- părțile de vorbire neflexibile: adverbul (clasificare, grade de comparație, funcții sintactice, ortografierea adverbilor); conjuncția (clasificare); prepoziția; interjecția (clasificare, funcții sintactice, valori expresive, punctuația interjecției);

- lexico-semantic - cuvântul, structură; categorii semantice: sinonime, antonime, omonime; neologisme, regionalisme, arhaisme; vocabularul limbii ucrainene; mijloace de îmbogățire a vocabularului: interne (derivarea, compunerea), externe (împrumuturile și neologisme), Accentul. Principalele caracteristici ale accentului în limba ucraineană; Semnele speciale folosite în alfabetul ucrainean (apostrof, accentul).

- stilistico-textual - rolul figurile de stil, al procedeelelor artistice, al elementelor arhaice și regionale - receptarea în funcție de tipurile de tipuri de texte (ficționale și nonficționale) - receptarea în raport cu genurile și speciile literare în care se încadrează textele

- nonverbal și paraverbal - influența elementelor nonverbale și paraverbale asupra înțelegerii mesajului oral

- sintaxa propoziției (părți de propoziție: principale, secundare; acordul gramatical între predicat și subiect; acordul atributului cu partea de vorbire determinată);

- sintaxa frazei (propoziția – criterii de clasificare, felul propozițiilor).

SUGESTII METODOLOGICE

Principiu metodologic	Adaptare după Taxonomia lui Bloom
Abordare comunicativ-funcțională	Elevii recunosc structuri și expresii uzuale în contexte reale. Explică sensul și funcția comunicativă a formelor lingvistice. Folosesc limba în situații de viață (cerere, răspuns, descriere). Identifică diferențele dintre limbajul formal și informal. Reflectă asupra adecvării mesajului la context și interlocutor. Elaborează propriile mesaje orale/scrise în contexte autentice.
Integrarea celor patru abilități (ascultare, vorbire, citire, scriere)	Reproducerea de informații din texte sau mesaje orale. Interpretarea globală a textelor și exprimarea ideii principale. Utilizarea combinată a abilităților (de ex.: ascult → notez → prezint). Corelarea informațiilor între texte orale și scrise. Autoevaluarea echilibrului între receptare și producere lingvistică. Elaborarea de produse integrate (proiecte, prezentări, texte multimedia).
Adaptarea la nivelurile elevilor	Recunoașterea propriului nivel și a dificultăților. Explicarea strategiilor care îi ajută să învețe mai eficient. Participarea la activități diferențiate (fișe, sarcini personalizate). Identificarea progresului personal prin comparația rezultatelor. Autoevaluarea performanței în raport cu obiectivele proprii. Elaborarea unui plan de învățare personalizat.
Utilizarea materialelor autentice și multimodale	Identificarea informațiilor esențiale din texte, imagini, videoclipuri. Interpretarea sensului global și a mesajului vizual/verbal. Folosirea surselor media pentru completarea unei sarcini. Compararea mesajelor media și a intențiilor autorilor. Judecarea credibilității surselor și a impactului mesajelor. Realizarea unui produs propriu (poster, clip, text media).
Metode interactive și implicare activă	Recunoașterea rolurilor și regulilor de lucru în grup. Explicarea valorii colaborării și a exprimării opiniilor. Participarea la dialoguri, dezbateri, jocuri de rol. Observarea modului în care comunicarea influențează rezultatul. Aprecierii propriului rol în echipă și a contribuției altora. Dezvoltarea de proiecte sau scenarii colaborative.
Feedback și autoevaluare	Cunoașterea criteriilor de evaluare (claritate, coerență, corectitudine). Explicarea scopului feedback-ului constructiv. Folosirea feedback-ului primit pentru revizuirea produselor. Identificarea greșelilor recurente și a cauzelor. Autoevaluarea progresului și formularea concluziilor. Redactarea unui plan personal de îmbunătățire a performanței.
Relevanță culturală	Recunoașterea elementelor culturale din texte și contexte. Explicarea semnificației tradițiilor, simbolurilor, valorilor. Participarea la activități tematice (lecturi, prezentări, expoziții). Compararea valorilor culturale ucrainene cu cele proprii. Reflectarea asupra respectului și toleranței culturale. Realizarea de proiecte culturale (colaje, scenete, prezentări interculturale).
Gradualitate și progresie	Reamintirea conținuturilor din etapele anterioare. Explicarea legăturilor dintre teme și noile concepte. Rezolvarea de sarcini cu dificultate progresivă. Observarea propriei evoluții în complexitatea textelor. Autoevaluarea progresului prin portofoliu sau jurnal de învățare. Integrarea competențelor dobândite în proiecte complexe.

Domenii de conținut – Activități metodologice

Domeniu	Niveluri cognitive integrate	Exemple de activități
Lectură / înțelegere	Identificarea ideilor principale și a personajelor. Interpretarea sensului și mesajului unui text. Folosirea strategiilor de lectură (rezumat, inferență, predicție). Compararea textelor literare și nonliterare.	Lectură ghidată, analize de text, fișe media, proiecte de lectură, discuții interpretative.

Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura ucraineană maternă – clasa a IX-a, trunchi comun (TC)/curriculum de specialitate (CS) pentru filiera vocațională, profilul pedagogic, specializarea/calificarea profesională pedagogia învățământului primar.

	Formularea opiniilor argumentate despre texte. Realizarea unui proiect multimedia sau a unei prezentări bazate pe o lectură.	
Redactare	Reamintirea structurilor de bază ale unui text (introducere, cuprins, încheiere). Explicarea scopului și a publicului țintă al textului. Redactarea de texte narative, descriptive, argumentative. Revizuirea textelor în funcție de coerență și corectitudine. Autoevaluarea textului propriu conform criteriilor de calitate. Producerea unui text original (articol, postare, eseu interdisciplinar).	Scriere creativă, eseuri, postări, proiecte interdisciplinare, revizuire colaborativă.
Utilizarea corectă a limbii	Cunoașterea regulilor de gramatică și ortografie. Explicarea funcției gramaticale și stilistice a structurilor. Corectarea greșelilor și utilizarea regulilor în contexte. Observarea diferențelor stilistice și a registrelor. Evaluarea adecvării limbajului la scopul comunicativ. Elaborarea de texte variate (formale, informale, expresive).	Exerciții în context, jocuri lexicale, dictări creative, analiza greșelilor comune.
Vorbire și ascultare activă	Recunoașterea convențiilor de comunicare orală. Explicarea intenției unui mesaj ascultat. Participarea la dialoguri, interviuri, jocuri de rol. Identificarea modului în care tonul, gestică, ritmul influențează sensul. Oferirea și primirea de feedback în conversații. Elaborarea și prezentarea unui discurs, unei scenete sau dezbateri.	Discuții, dezbateri, situații de joc de rol, prezentări orale, scene de teatru.

Posibile provocări și cum să le depășești

- Lipsa materialelor didactice (texte autentice, manuale de nivel avansat, dicționare, materiale audio/video). Soluții: colectare și adaptare de texte din presă / internet; colaborare cu biblioteci; folosirea internetului / tehnologii; proiecte cu comunitatea ucraineană.

- Diversitatea nivelurilor de competență între elevi. Soluții: grupare diferențiată; materiale de sprijin suplimentar; mentorat; tutorat; elevi avansați să funcționeze ca „resurse” pentru cei mai slabi.

- Motive de motivare scăzută dacă elevii nu văd utilitatea limbii (dacă mediul lor nu o folosește activ). Soluții: conexiune cu cultura ucraineană, invitați, proiecte interculturale, folosirea limbii și în afară de clasă (școală, comunitate, media socială), integrarea de teme care interesează adolescenții.

- Evaluare: dacă evaluarea rămâne doar test centrat pe gramatică sau vocabular, nu se susține dezvoltarea competențelor de comunicare. Soluții: evaluare formativă + sumativă; rubrici de evaluare clare pentru competențe (scriere, vorbire etc.); auto-evaluare; proiecte care contează pentru nota finală.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Грушевський Михайло Історія української літератури. - ТТ. 1-6. Сканування та обробка <http://litopys.kiev.ua/> (<http://litopys.org.ua/>) 10.III.2003.
2. Д. Чередниченко, Г. Кирпа, К. Смолоскип (1997). Український садочок: Читанка, Видавництво Смолоскип, Київ.
3. Reboșarșă I. (1997), Antologie de literatură ucraineană. Editura Didactică și Pedagogică, București
4. Kideșciuk I. Limba ucraineană. Manual pentru clasa a IX_a, Editura RCR Editorial, București, 2013
5. Cadrul european comun de referință pentru limbi. Învățare. Predare. Evaluare, Diviziunea Politici lingvistice Strasbourg, traducere coordonată și revizuită de G. Moldovanu, Tipografia Centrală, Chișinău, 2003.
6. Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment. The CEFR Companion Volume with New Descriptors, Strasbourg, Council of Europe, 2018, disponibil pe: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>.
7. Cadrul european pentru studiul literaturii în învățământul secundar (LiFT-2 – Literary Framework for Teachers): <http://ro.literaryframework.eu>
8. Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică: <https://ccd.intercultural.ro>
9. CRED – Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți, parte integrantă a Strategiei Europa 2020.
10. Programă școlară pentru clasa a IX-a ciclul inferior al liceului, Programa a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 3458/ 09.03.2004.
11. Програма загальноосвітньої школи для учнів 1-4 класів. – Поч. школа.- 2006. (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-546290-08#Text>)
12. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5-ти т.-Т.1. –К.: Радянська школа. (<https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011662>)
13. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах: Посіб. Для вчителя. К.: Освіта, 2007. (<https://school7.koha.org.ua/bib/286>)
14. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи.- К.: Абрис, 1997. (<https://ualibrarium.narod.ru/human/pedagogics/09/savchenko-dydaktyka-pochatkova-shkola.html>)

GRUP DE LUCRU

Nume și prenume	Grad didactic/ Titlu științific	Instituție de apartenență, localitate, județ
CRAINICIUC ANTONETA CORNELIA	Prof., grad didactic I	Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret, Suceava
COVACI ANA-MARIA	Prof., grad didactic I	Inspectoratul Școlar Județean Maramureș
MANZUR VIOLETA	Prof., grad didactic I	Liceul Teoretic „Iulia Hașdeu” Lugoj, Timiș
KRAUCSUK MIHAELA	Prof., grad didactic I	Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” – Sighetu Marmației, Maramureș
SAUCIUC ILIE	Prof., grad didactic I	Inspectoratul Școlar Județean Suceava
MARTINEAC DELIA MIHAELA	Prof., grad didactic I	Colegiul Național „Mihai Eminescu” Suceava
SZABO-CONDREI MARIA	Prof., grad didactic I	Inspectoratul Școlar Județean Timiș
STIUBIANU ANCA MARIANA	Prof., grad didactic I	Școala Gimnazială Bălcăuți, Suceava
BOBIC LIVIA	Prof., grad didactic I	Școala Gimnazială Sacu, Caraș-Severin
BOBIC MIHAI	Prof., grad didactic I	Liceul Tehnologic "Decebal" Caraș-Severin
ȘTEFAN MARIA ⁽¹³⁾	Prof., grad didactic I	Școala Gimnazială Remeți, Maramureș ⁽¹⁴⁾

COORDONATORI/RESPONSABILI/CONSULTANȚI ȘTIINȚIFICI⁽¹⁵⁾

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență
BILICI MARIANA	Consilier, prof.	Ministerul Educației și Cercetării
NISTOR CONSTANTIN- CIPRIAN	Consilier, prof. Dr.	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare
BIVOLARU ALIONA	Conf. Univ. Dr.	Universitatea din București

NORME PRIVIND TEHNOREDACTAREA PROIECTULUI DE PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

La elaborarea proiectelor de programe școlare, pentru discipline opționale propuse pentru a fi incluse în oferta națională, se va utiliza Anexa nr. 8d la PO pentru elaborarea programei, păstrând formatul și următoarele norme de tehnoredactare:

1) La redactarea textelor se vor utiliza:

- font Arial/font Times New Roman (TNR)*
- spațiere înainte și după rând de dimensiune 0
- spațierea între rânduri: Single
- caracteristici font (pentru înscrisurile în secțiunile programei, excepție pagina de gardă):
 - o titlu secțiune programă: majuscule, font Arial/TNR*, 13, Bold, aliniere tip Center
 - o alte titluri/subtitluri: font Arial/TNR, 11, Bold, aliniere tip Justify
 - o paragrafe, texte: font Arial/TNR 11, aliniere tip Justify
- MathType – pentru redactarea formulelor la discipline precum matematică, chimie, fizică etc.
- marginile de dimensiune 1'

*Font de tip TNR 11 se va utiliza cel puțin pentru disciplinele precum matematică, chimie, fizică etc. (discipline pentru care se utilizează formule redactate cu ajutorul aplicației MathType).

2) Completarea/actualizarea, după caz, a notelor din antet/subsol, se realizează la nivel MEC și SDC.

3) Secțiunea *Competențe specifice și exemple de învățare* și secțiunea *Conținuturi* se vor replica pentru fiecare an de studiu pentru care este realizată/elaborată programa școlară. Paginarea se realizează automat.

PRECIZĂRI SPECIFICE (ÎN ORDINEA NUMEROTĂRII ÎN MACHETĂ)

Nr. crt.	Precizări specifice	În responsabilitatea
(1)	Se completează numărul/data OM pe formatul letric În cazul în care OM are o singură anexă, se actualizează formatul pe modelul: Anexa la ordinul În cazul în care OM are mai multe anexe, fiecare anexă primește număr care se completează în formatul electronic al documentului final	MEC SDC
(2)	Se completează denumirea disciplinei	GLC
(3)	Se va/vor consemna clasa/clasele pentru care se elaborează programa școlară	GLC
(4)	Se alege tipul corespunzător de programă TC sau CS și doar în cazul CS se completează filiera, profilul și specializarea/calificarea profesională (după caz, enumerarea tuturor specializărilor pentru care se va utiliza programa)	GLC
(5)	Se completează denumirea disciplinei	GLC
(6)	Se va/vor consemna clasa/clasele pentru care se elaborează programa	GLC
(7)	Se completează cu enunțul competenței	GLC
(8)	Se continuă cu numerotarea în cazul suplimentării numărului de competențe	GLC
(9)	Se completează anul de studiu pentru care se formulează competențele specifice, activitățile de învățare și conținuturile	GLC
(10)	Se completează cu enunțul competenței generale	GLC
(11)	Se completează cu enunțul competenței specifice	GLC
(12)	Se completează cu exemple de activități de învățare	GLC
(13)	Se completează cu majuscule	GLC
(14)	Nu se folosesc prescurtări sau abrevieri ale denumirii instituției de proveniență, ale localității sau județului; după caz, dacă în denumire se utilizează ghilimele, acestea sunt din Romanian (Standard) keyboard, de tipul „...”	GLC
(15)	Datele se vor completa în forma finală a proiectului de programă școlară	SDC

ACRONIME UTILIZATE:

MEC – Ministerul Educației și Cercetării

SDC – Serviciul Dezvoltare Curriculum

GLC – Grup de lucru care elaborează programa școlară